

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора

Грибана Григорія Петровича на дисертаційну роботу

Петришина Олександра Володимировича

«Методика професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих медичних навчальних закладів», поданої на здобуття наукового ступеня

кандидата педагогічних наук зі спеціальності

13.00.02 – теорія та методика навчання

(фізична культура, основи здоров'я)

Актуальність обраної теми. Актуальність дисертаційного дослідження Петришина Олександра Володимировича визначається загальними тенденціями освітнього простору, а саме: в акцентуванні уваги до професійної діяльності медичних працівників згідно з вимогами сьогодення, що визначаються світовою тенденцією неперервної професійної освіти – компетентнісного навчання впродовж усього життя; в орієнтації фахівця на інноваційну активність у саморозвитку; вдосконаленні та реалізації у професійній діяльності; у створенні суспільно та індивідуально значимих траєкторій професійного розвитку медика. Сьогодні лікар має володіти не лише ґрунтовними фаховими знаннями та вміннями застосовувати їх на практиці, а й добре розвиненими професійно значущими особистісними якостями, такими як активність, мобільність, креативність, гнучкість, комунікабельність, формуванню яких значною мірою сприяє професійно-прикладна фізична підготовка. Тому Олександр Володимирович на основі теоретичного аналізу значного масиву вітчизняної літератури, узагальнення досвіду практиків притримується думки, що і на сьогодні залишається постійно актуальним завдання обґрунтування оновлених основ та сучасних моделей методик ППФП у контексті новітніх запитів системи вищої медичної освіти.

Слід зазначити, що Петришин Олександр Володимирович на достатньому науковому рівні визначив науковий апарат дослідження, який не викликає

заперечення. Науково сформульовані мета, об'єкт, предмет та основні завдання дослідження, відібрані методи дослідження, визначені методологічна та теоретична основи дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане у відповідності до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри культурології та методики викладання культурологічних дисциплін Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка «Методолого-теоретичні основи та організаційно-методичні механізми модернізації вищої освіти Полтавщини» (державний реєстраційний № 0116U002583). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (протокол № 12 від 30 травня 2013 р.) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології в Україні (протокол № 6 від 18 червня 2013 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації не викликають сумнівів. Кандидатська дисертація має чітку, логічну структуру і складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (340 найменувань, з них 21 – іноземною мовою), 3 додатки. Загальний обсяг дисертації становить 261 сторінку, із них основного тексту – 189 сторінок, ілюстрована 16 таблицями, 6 рисунками.

У *вступі* обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, описано методи, розкрито наукову новизну, практичне значення дослідження, подано відомості про апробацію та впровадження результатів дослідження і зазначена кількість наукових публікацій здобувача.

У *першому розділі* «**Фізична підготовка студентів вищих медичних навчальних закладів як науково-педагогічна проблема**» проведено загальний аналіз методичних основ фізичної підготовки студентів-медиків, уточнено та конкретизовано базові поняття дослідження, на основі

узагальнення історико-педагогічних матеріалів визначено ступінь дослідження проблеми та виокремлено основні періоди впровадження ППФП в освітню практику вищих медичних навчальних закладів; розкрито на підставі науково-методичних і нормативних джерел законодавчо-правову базу і сучасний стан фізичної підготовки майбутніх лікарів до фахової діяльності.

Проте сьогодні, констатує автор, сформована практика фізичної підготовки студентів вищих медичних навчальних закладів не забезпечує належний рівень психофізичної готовності до виконання професійних обов'язків. Відтак, більше половини випускників медичних ВНЗ мають низький рівень фізичної підготовленості. Йдеться не просто про стан здоров'я студентів, а про майбутнє країни: переважна більшість випускників вишів фізично неспроможні якісно працювати на виробництві. Водночас численні фахівці галузі акцентують увагу на тому, що ефективне функціонування суспільства можливе тільки за наявності високоякісно підготовлених фахівців, які, окрім належного володіння професією, вміють керувати станом свого здоров'я.

Дисертантом доведено, що низький рівень фізичної підготовленості студентів ВНЗ та відсутність позитивної динаміки у їхньому стані під час навчання обумовлюють, з одного боку, високу актуальність наукових досліджень у цій області, з іншого – необхідність удосконалення існуючих форм ППФП в освітніх установах у напрямі збереження, зміцнення і формування психофізичної готовності студентської молоді до виконання професійних обов'язків.

У другому розділі «Обґрунтування методики професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих медичних навчальних закладів» розкрито структурно-функціональну модель методики професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих медичних навчальних закладів, визначено її технологічні засади та методи, охарактеризовано моніторингові процедури діагностування стану фізичної готовності студентів-медиків у процесі ППФП.

Дисертантом встановлено, що ППФП на етапі професійної підготовки у вищому медичному навчальному закладі має бути спрямованою на комплексне

формування професійно значущих психофізичних якостей і навичок засобами фізичної культури. Зміст професійно-прикладної фізичної підготовки лікаря зумовлений вимогами до особистості фахівця, перш за все до його фізичної і психічної підготовленості, які, у свою чергу, тісно пов'язані зі специфікою професійної діяльності. Професійно-прикладна фізична підготовка має свої методичні та організаційні основи, фахову спрямованість, реалізується за допомогою спеціальних методів, засобів та форм організації підготовки студентів, програм і нормативів, які відображають вимоги до її змісту й результатів. Означені положення склали основу авторської програми з ППФП для майбутніх лікарів.

З'ясовано, що рівнями фізичної підготовленості студентів-медиків у процесі реалізації пропонованої методики ППФП майбутніх лікарів є: низький (пасивний), середній (активно-ситуативний), високий (активний, творчий).

У третьому розділі «Експериментальна перевірка ефективності методики професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих медичних навчальних закладів» охарактеризовано зміст і методи експериментальної роботи, досліджено зміни рівня професійно-важливих фізичних якостей та функціонального стану студентів вищих медичних навчальних закладів під впливом експериментальної програми професійно-прикладної фізичної підготовки; узагальнено методичні рекомендації для викладачів та студентів щодо впровадження розробленої програми ППФП в практику фізичного виховання майбутніх лікарів.

Результати впровадження запропонованої моделі методики ППФП студентів вищих медичних навчальних закладів виявили, що застосування авторського підходу забезпечило значне й достовірне покращання сформованості складників професійно-прикладної фізичної готовності студентів експериментальної групи. Ефективність авторської методики ППФП, підтверджено вірогідними змінами показників функціональної готовності студентів експериментальних груп. Достовірно підтверджено різницю між

вихідними і кінцевими показниками, що характеризують розвиток професійно значущих якостей студентів експериментальних груп.

Наприкінці всіх розділів наведені висновки, які логічно випливають із змісту викладеного матеріалу і свідчать про розв'язання основних завдань дослідження.

Достовірність результатів та їх новизна. Актуальність представленого дослідження незаперечна. На наш погляд, наукові положення і рекомендації, сформульовані в дисертації, достатньо обґрунтовані. Поставлені завдання повністю вирішені. Усі наукові положення, висновки та рекомендації зв'язані змістом дисертації, а їх достовірність підтверджена обґрунтованими результатами.

Основний матеріал дисертації чітко структурований, викладений науковою мовою. У висновках до розділів і загальних висновках автором викладено найбільш важливі наукові та практичні результати і рекомендації щодо їх упровадження; наголошено на якісних і кількісних показниках одержаних результатів; обґрунтовано їх достовірність, розкрито методи вирішення сформованої наукової проблеми.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

– *вперше* теоретично обґрунтовано й розроблено програму методики професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх фахівців медичної галузі на основі ігрових видів спорту, експериментально підтверджено її ефективність; обґрунтовано спеціальні вимоги до фізичної підготовки студентів вищих медичних навчальних закладів спеціальності «Стоматологія»; визначено структурно-функціональний характер моделі методики ППФП студентів вищих медичних навчальних закладів та її науково-методичні основи;

– *уточнено й модифіковано поняття*: «фізична підготовленість», «професійно-прикладна фізична підготовка», «професійно-прикладна фізична готовність майбутніх лікарів»; *удосконалено* зміст і форми професійно-прикладної фізичної підготовки студентської молоді засобами ігрових видів

спорту і методів фізичного виховання в освітньому процесі вищого медичного навчального закладу;

– *подальшого розвитку* набули структура, критерії та показники професійно-прикладної фізичної підготовленості студентів-медиків в умовах реформування фізичного виховання в системі вищої освіти.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці, обґрунтуванні та експериментальній апробації програми ППФП студентів вищих медичних навчальних закладів; упровадженні нових спеціальних фізичних вправ у процесі фізичної підготовки майбутніх лікарів; розробці методичних рекомендацій щодо впровадження методики ППФП в практику роботи кафедр фізичного виховання вищих медичних навчальних закладів.

Теоретичні та методичні результати дисертаційного дослідження можуть бути використані: при розробці навчальних програм із фізичного виховання у вищих навчальних закладах; при плануванні самостійної роботи з фізичного виховання студентів різних медичних спеціальностей; у процесі підвищення кваліфікації викладачів фізичного виховання.

Результати дослідження впроваджено в педагогічний процес Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» (акт впровадження від 22.11.2016 р.), Державного вищого навчального закладу «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» (акт впровадження від 14.12.2016 р.), медичного інституту Сумського державного університету (акт впровадження від 16.11.2016 р.), Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (акт впровадження від 08.12.2016 р.).

Повнота викладу основних результатів дослідження в опублікованих роботах. За матеріалами дослідження опубліковано 17 наукових праць, із них 6 статей – у провідних наукових фахових виданнях України, 2 статті – у періодичних зарубіжних виданнях, 1 – стаття в іншому виданні, 1 – навчально-методичний посібник, 1 – патент на корисну модель, 6 статей – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Апробація результатів дисертації. Результати доповідалися та обговорювалися на науково-практичних конференціях різних рівнів: *міжнародних* – «Актуальні проблеми фізичного виховання, реабілітації, спорту та туризму» (Запоріжжя, 2013), «Актуальні проблеми фізичного виховання і спорту в сучасних умовах» (Дніпропетровськ, 2015), «Психологічні, педагогічні та медико-біологічні аспекти фізичного виховання і спорту» (Одеса, 2015), «Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення» (Суми, 2015); *всукраїнських* – «Основні напрямки удосконалення підготовки медичних кадрів у сучасних умовах» (Полтава, 2015), «Фізичне виховання: теорія і практика» (Полтава, 2016).

У цілому дисертація свідчить про високий рівень підготовки дисертанта, досконале володіння методикою дослідження, творчий підхід до обраної проблеми, що дозволило обґрунтувати стан наукової розробки теми і розв'язати основні дослідницькі завдання. Аналіз дисертації, автореферату та наукових публікацій автора свідчить про те, що дослідником виконано оригінальне, актуальне ґрунтовне дослідження, що робить певний внесок у педагогічну науку. Таким чином, мету і завдання дисертаційного дослідження можна вважати досягнутими. Одержані результати підтверджують наукову компетентність автора як дослідника.

Недоліки. Відзначаючи належний науково-теоретичний рівень дослідження Петришина А. В., висловимо деякі зауваження та побажання, які носять дискусійний характер:

1. Обґрунтування актуальності теми було б більш переконливим, якби автор у вступі представив основні результати аналізу стану сформованості готовності майбутніх медичних спеціалістів до професійного самовдосконалення, назвав дані експериментального дослідження та причини, що спонукають переглянути усталені засади професійної підготовки цієї категорії фахівців.

2. У вступі дисертації та автореферату автор наводить суперечності, які негативно позначаються на формуванні готовності майбутніх медичних

спеціалістів до професійного самовдосконалення. Однак бажано було б пояснити, чи вдалося автору розв'язати їх у процесі дослідно-експериментальної роботи?

3. У першому розділі автором не розкрито як професійно-прикладна фізична підготовка лікарів вирішується в зарубіжних країнах, зокрема в США країнах Європейського союзу, Китаї, Японії, Індії тощо.

4. На сторінці 120 в тексті читаємо: «вправи для вдосконалення фізичних здібностей» і «вправи для розвитку інших фізичних здібностей», далі на сторінці 121, рис. 2.4 – аналогічно, умовні позначення «недостатньо розвинуті фізичні здібності» та «інші фізичні здібності». Представлені поняття не мають логічного завершення, тому не можна зрозуміти, які ж все таки якості має на увазі автор, їх треба було назвати в тексті дисертації.

5. Логічно було в другому розділі розкрити методи, організацію і етапи проведення дослідження, а не робити це в третьому розділі. А в розділ 3.2 розкрити критерії за якими оцінювалася ефективність методики професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих медичних навчальних закладів.

6. З нашої точки зору, у списку використаних джерел достатньо велика кількість робіт, у яких представлено наукові результати минулих-далеких років, наприклад, 1893 (№ 33), 1946 (№ 19), 1952 (№ 266), 1959, (№ 18), 1963 (№ 169), 1968 (№ 90), 1969 (№ 2), 1970 (№ 3, 194, 228), 1971 (№ 58, 124, 132), 1972 (№ 139), 1975 (№ 269), 1976 (№ 35, 50), 1977 (№ 119), 1978 (№ 14, 166), 1979 (№ 111) тощо. Проте, можна погодитися з автором, що наукові доробки, описані в певній кількості першоджерел зберігають свою актуальність ще й на сьогодні та є хорошим історичним аналізом вивчення даної проблеми.

6. Текст дисертації містить деякі мовні огріхи, зокрема трапляються мовностилістичні помилки, повтори, неточності у використанні розділових знаків. Інколи текст переобтяжений ускладненими конструкціями, які заважають належним чином сприймати думку.

Висловлені зауваження не мають вирішального значення і не знижують високої теоретичної і практичної цінності проведеного дослідження.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.
Дисертаційна робота Петришина Олександра Володимировича на тему «Методика професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих медичних навчальних закладів», є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомим теоретичне й прикладне значення для розвитку педагогічної науки, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор Петришин Олександр Володимирович заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри фізичного виховання
та рекреації Житомирського державного
університету імені Івана Франка

Г. П. Грибан

Підпис Грибана Г.П. засвідчую:
проректор з наукової і міжнародної роботи

Н. А. Сейко

Відрук державно 07.07.2017р.

*Член секретар
спеціалізованої вченої ради*

Т. К. Варенко